ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.5.2023
COM(2023) 614 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Λετονίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λετονίας

{SWD(2023) 614 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Λετονίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λετονίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της επιτροπής απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για να προωθήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να καταστήσει τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας επικαιροποιήθηκε στις 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(2) Στις 22 Νοεμβρίου 2022, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023[4], η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 23 Μαρτίου 2023, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της έρευνας με βάση τις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2023, στην οποία η Λετονία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Στις 24 Φεβρουαρίου 2023, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2023 της Λετονίας. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 23 Μαρτίου 2023 και εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 16 Μαΐου 2023, καθώς και την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2023 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 13 Μαρτίου 2023.

(3) Μολονότι οι οικονομίες της ΕΕ επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, το γεωπολιτικό πλαίσιο εξακολουθεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Ενόσω η ΕΕ παραμένει σταθερά στο πλευρό της Ουκρανίας, το θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ επικεντρώνεται στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των ενεργειακών κλυδωνισμών τόσο στα ευάλωτα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμα, καθώς και στη συνέχιση των προσπαθειών για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, τη στήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας μεσοπρόθεσμα. Επικεντρώνεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της ΕΕ.

(4) Την 1η Φεβρουαρίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο *Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών*[5] με σκοπό την τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ και τη στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Το σχέδιο συμπληρώνει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Στόχος του είναι να παράσχει ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την κλιμάκωση της ενωσιακής παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις τεχνολογίες και τα προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών που απαιτούνται για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της ΕΕ για το κλίμα, καθώς και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σχετικές κρίσιμες πρώτες ύλες, μεταξύ άλλων με τη διαφοροποίηση της προμήθειας, την κατάλληλη αξιοποίηση των γεωλογικών πόρων στα κράτη μέλη και τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης των πρώτων υλών. Το σχέδιο βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον, επιτάχυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, βελτίωση των δεξιοτήτων και ανοικτό εμπόριο για ανθεκτικές

[4] COM(2022) 780 final.
[5] COM(2023) 62 final.

αλυσίδες εφοδιασμού. Στις 16 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης ανακοίνωση με τίτλο *Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030*[6], διαρθρωμένη με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς, με στόχο να καταβληθούν προσπάθειες για ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση καθορίζει προτεραιότητες πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργό εξασφάλιση διαρθρωτικών βελτιώσεων, καλά εστιασμένων επενδύσεων και κανονιστικών μέτρων για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Οι παρακάτω συστάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.

(5) Το 2023 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020 και 2022 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(6) Ο κανονισμός REPowerEU[7], που εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στην ταχεία σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Θα συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια και στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Ο κανονισμός επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Θα συμβάλουν επίσης στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ, όπως περιγράφεται στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών, καθώς και στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ενέργεια οι οποίες εκδόθηκαν για τα κράτη μέλη το 2022 και, κατά περίπτωση, το 2023. Με τον κανονισμό REPowerEU θεσπίζεται νέα κατηγορία μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία διατίθεται στα κράτη μέλη για τη χρηματοδότηση νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σχετικά με την ενέργεια στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

(7) Στις 8 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024. Αποσκοπεί στη στήριξη της προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών[8]. Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης

---

6 COM(2023) 168 final.

7 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

8 COM(2023) 141 final.

θα απενεργοποιηθεί στα τέλη του 2023. Ζήτησε την ανάληψη δημοσιονομικών πολιτικών κατά την περίοδο 2023-2024 οι οποίες θα διασφαλίσουν τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους και θα αυξήσουν τη δυνητική ανάπτυξη με βιώσιμο τρόπο. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2023 τον τρόπο με τον οποίο τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ για το έλλειμμα, καθώς και την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά τα εθνικά δημοσιονομικά μέτρα που θέσπισαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από τους κλυδωνισμούς των τιμών της ενέργειας, αρχίζοντας από τα λιγότερο στοχευμένα. Επισήμανε ότι, εάν τα μέτρα στήριξης χρειαστεί να παραταθούν λόγω νέων πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν τα μέτρα τους πολύ καλύτερα απ' ό,τι στο παρελθόν προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή πρότεινε οι δημοσιονομικές συστάσεις να ποσοτικοποιηθούν, να διαφοροποιηθούν και να διατυπωθούν με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ[9]. Συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

(8) Στις 26 Απριλίου 2023, η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την εφαρμογή συνολικής μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Κεντρικός στόχος των προτάσεων είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε όλα τα κράτη μέλη μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σκοπός των προτάσεων είναι να παράσχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα μεγαλύτερου ελέγχου στην κατάρτιση των μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους, προβλέποντας παράλληλα ένα αυστηρότερο καθεστώς επιβολής για να διασφαλίσουν ότι τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων τους. Στόχος είναι να ολοκληρωθεί το νομοθετικό έργο το 2023.

(9) Στις 30 Απριλίου 2021, η Λετονία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λετονίας[10]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λετονίας (ST 10157/21, ST 10157/2021 ADD 1, ST 10157/2021 ADD 1 COR 1).

λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Λετονία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(10) Στις 25 Απριλίου 2023 η Λετονία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και, στις 17 Απριλίου 2023, το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2023 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Λετονίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(11) Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2023 για τη Λετονία[11]. Αξιολόγησε την πρόοδο της Λετονίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2022 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λετονίας. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Λετονίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(12) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για τη Λετονία και δημοσίευσε τα αποτελέσματά της στις 24 Μαΐου 2023[12]. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Λετονία δεν αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, οι ευπάθειες που σχετίζονται με τον εξωτερικό δανεισμό και τη στέγαση παραμένουν ήπιες· οι κίνδυνοι για την ανταγωνιστικότητα είναι σημαντικοί, αλλά φαίνονται συνολικά να περιορίζονται στο εγγύς μέλλον. Η πρόσφατη διεύρυνση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ήταν σημαντική, αλλά το έλλειμμα αναμένεται να συρρικνωθεί σημαντικά φέτος και περαιτέρω το 2024. Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση της Λετονίας, η οποία βελτιώθηκε σημαντικά κατά την περασμένη δεκαετία, αναμένεται να παραμείνει σε γενικές γραμμές σταθερή. Ωστόσο, ο πληθωρισμός και οι μισθολογικές πιέσεις, αν επιμείνουν, κινδυνεύουν να υπονομεύσουν την ανταγωνιστικότητα της Λετονίας, με δεδομένο ιδίως το ότι ο δομικός πληθωρισμός είναι πολύ υψηλότερος από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Αν και η αύξηση των τιμών των κατοικιών ήταν υψηλή πρόσφατα, η υπερτίμηση των κατοικιών δεν φαίνεται να είναι σημαντική. Επιπλέον, η αύξηση των τιμών των κατοικιών επιβραδύνθηκε κατά τα τέλη του 2022, ο ενυπόθηκος δανεισμός ήταν υποτονικός και το χρέος των νοικοκυριών είναι περιορισμένο και μειώνεται σε σχέση με το εισόδημα. Η Λετονία αντιμετωπίζει βασικές διαρθρωτικές οικονομικές προκλήσεις που σχετίζονται με τη μειωνόμενη προσφορά εργασίας, η οποία έχει συμβάλει στην ταχεία αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και ενέχει τον κίνδυνο να

[11] SWD(2023) 614 final.

[12] SWD(2023) 636 final.

υπονομεύσει την ανταγωνιστικότητα μεσοπρόθεσμα. Το πλαίσιο πολιτικής είναι συνολικά ευνοϊκό, αν και ορισμένες πρόσθετες προσπάθειες θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των κινδύνων από τις ευπάθειες που έχουν εντοπιστεί. Από την άποψη αυτή, θα είναι σημαντικές οι πολιτικές για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την αύξηση της ποιότητας και της ποσότητας της προσφοράς εργατικού δυναμικού. Η συντόμευση της διαδικασίας αδειοδότησης κατασκευών θα συμβάλει στη στήριξη της προσφοράς στέγασης και στη βελτίωση της κατάστασης στη στεγαστική αγορά.

(13) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat[13], το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Λετονίας μειώθηκε από 7,1 % του ΑΕΠ το 2021 σε 4,4 % το 2022, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 43,7 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2021 σε 40,8 % στα τέλη του 2022. Στις 24 Μαΐου 2023, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ[14]· στην εν λόγω έκθεση εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Λετονίας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2022 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούνταν. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023[15], η Επιτροπή δεν πρότεινε την κίνηση νέων διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2023· από την άλλη, η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023. Η Λετονία θα πρέπει να το λάβει αυτό υπόψη κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2023 και κατά την κατάρτιση του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος για το 2024.

(14) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε από τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Το 2022, τα μέτρα αύξησης των δαπανών περιλάμβαναν αντιστάθμιση του κόστους θέρμανσης (με βάση τη χρησιμοποιούμενη πηγή ενέργειας) και μείωση των λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας για τα νοικοκυριά, μηνιαία επιδόματα για ευάλωτα νοικοκυριά και οικογένειες με παιδιά, καθώς και πρωιμότερη τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων, επιχορηγήσεις σε ενεργοβόρες επιχειρήσεις και αντιστάθμιση για την αύξηση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τις επιχειρήσεις. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθαρό δημοσιονομικό κόστος αυτών των μέτρων ανήλθε στο 1,5 % του ΑΕΠ το 2022. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης από το δημοσιονομικό κόστος της προσωρινής προστασίας των εκτοπισθέντων ατόμων από την Ουκρανία, το οποίο εκτιμάται σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2022. Ταυτόχρονα, το εκτιμώμενο κόστος των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω COVID-19 μειώθηκε σε 1,2 % του ΑΕΠ το 2022, από 5,0 % το 2021.

(15) Στις 18 Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στη Λετονία[16] να διατηρήσει το 2022 υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό, μεταξύ άλλων χάρη στην ώθηση που παρέχει ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και να διατηρήσει τις εθνικά

[13] Eurostat - Δείκτες ευρώ, 47/2023, 21.4.2023.

[14] COM(2023) 631 final της 24.5.2023.

[15] COM(2023) 141 final της 8.3.2023.

[16] Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2021 της Λετονίας (ΕΕ C 304 της 29.7.2021, σ. 63).

χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Λετονία να διατηρήσει υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.

(16) Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός[17] το 2022 ήταν ουδέτερος στο 0,0 % του ΑΕΠ, όπως άρμοζε σε ένα περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Ακολουθώντας τη σύσταση του Συμβουλίου, η Λετονία συνέχισε να στηρίζει την ανάκαμψη με επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ ανήλθαν στο 1,1 % του ΑΕΠ το 2022 (1,3 % του ΑΕΠ το 2021). Λόγω των περιορισμών δυναμικότητας και της αύξησης των τιμών κατασκευής, καθυστέρησαν ορισμένες επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα κονδύλια της ΕΕ το 2022, με αποτέλεσμα τη μικρή μείωση των δαπανών. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν συσταλτική συμβολή ύψους 1,2 εκατοστιαίων μονάδων στον δημοσιονομικό προσανατολισμό[18]. Ως εκ τούτου, η Λετονία δεν διατήρησε τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, κάτι που δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) είχε συσταλτική συμβολή ύψους 0,3 εκατοστιαίων μονάδων στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Επομένως, η Λετονία διατήρησε υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.

(17) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές στο πρόγραμμα σταθερότητας είναι συντηρητικό το 2023 και μετέπειτα. Η κυβέρνηση προβλέπει στασιμότητα του πραγματικού ΑΕΠ το 2023 και αύξησή του κατά 2,0 % το 2024. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπεται υψηλότερη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,4 % το 2023 και κατά 2,8 % το 2024, η οποία αντικατοπτρίζει την ενσωμάτωση νέων δημοσιευμένων στοιχείων σε σύγκριση με το πρόγραμμα σταθερότητας, και συγκεκριμένα αναθεωρήσεων των στοιχείων για την αύξηση του ΑΕΠ το 2022, καθώς και της προκαταρκτικής εκτίμησης για το πρώτο τρίμηνο του 2023, στοιχεία από τα οποία προκύπτει υψηλότερη αύξηση του ΑΕΠ από ό,τι αναμενόταν προηγουμένως. Ωστόσο, σε

---

17 Για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων), εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της Covid-19, αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ, σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πλαίσιο 1 στους δημοσιονομικούς στατιστικούς πίνακες.

18 Αυτή η συσταλτική συμβολή οφείλεται ιδίως στη μείωση των δαπανών για επενδυτικά έργα συγχρηματοδοτούμενα από κονδύλια της ΕΕ, γεγονός που επηρέασε επίσης τις εξελίξεις όσον αφορά την εθνική συγχρηματοδότηση (ιδίως σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης), καθώς και στη μεταφορά στρατιωτικού εξοπλισμού στην Ουκρανία, η οποία καταχωρίζεται ως αρνητικός ΑΣΠΚ αντισταθμιζόμενος από μεταβίβαση κεφαλαίου.

Ταυτόχρονα, άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες είχαν επεκτατική συμβολή ύψους 1,7 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Η αύξηση των λοιπών κεφαλαιουχικών δαπανών εξηγείται σε μεγάλο βαθμό από δύο παράγοντες: τη δημιουργία αποθεμάτων φυσικού αερίου για την ασφάλεια του εθνικού ενεργειακού εφοδιασμού, καθώς και από την παράδοση στρατιωτικού εξοπλισμού στην Ουκρανία.

ονομαστικούς όρους, η αύξηση του ΑΕΠ είναι πλησιέστερη και στις δύο προβλέψεις, με αναμενόμενη αύξηση 11,7 % και 5,5 % για το 2023 και το 2024, αντίστοιχα, στο πρόγραμμα σταθερότητας και πρόβλεψη της Επιτροπής για αύξηση 10,5 % και 5,6 %, για τα αντίστοιχα έτη.

(18) Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, η κυβέρνηση αναμένει ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί στο 4,0 % του ΑΕΠ το 2023. Η προσαρμογή του ελλείμματος το 2023 αντικατοπτρίζει κυρίως εξελίξεις στο σκέλος των δαπανών. Η σταδιακή κατάργηση των περισσότερων μέτρων στήριξης που σχετίζονται με την πανδημία αναμένεται να έχει συμβολή που μειώνει το έλλειμμα, ενώ οι κατ' αποκοπή δαπάνες το 2022 για τη δημιουργία εθνικού αποθέματος αερίου δεν προβλέπονται για το 2023. Οι εξοικονομήσεις αυτές πρόκειται να αντισταθμιστούν εν μέρει από μέτρα στο σκέλος των δαπανών που περιλαμβάνονται στη δέσμη του προϋπολογισμού του 2023, όπως μισθολογική αύξηση για τη δημόσια διοίκηση και το ιατρικό προσωπικό, υψηλότερες τρέχουσες δαπάνες για υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, επιστήμη, έρευνα και τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και σημαντική δέσμη δημόσιων επενδύσεων για την άμυνα και την εσωτερική ασφάλεια. Επιπλέον, αναμένονται υψηλότερες δαπάνες για συντάξεις και επιδόματα λόγω υψηλότερων συντελεστών τιμαριθμικής αναπροσαρμογής. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από 40,8 % στα τέλη του 2022 σε 39,6 % στα τέλη του 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής το δημόσιο έλλειμμα υπολογίζεται στο 3,8 % του ΑΕΠ για το 2023. Αυτό συνάδει με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ είναι ελαφρώς υψηλότερος και εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 39,8 % στα τέλη του 2023.

(19) Το ισοζύγιο της κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να εξακολουθήσει να επηρεάζεται από τα μέτρα που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Πρόκειται κυρίως για μέτρα που παρατάθηκαν από το 2022. Το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής ότι θα ανέλθει σε 1,0 % του ΑΕΠ το 2023[19]. Τα περισσότερα μέτρα το 2023 δεν φαίνεται να στοχεύουν στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις και δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Ως εκ τούτου, το ύψος των στοχευμένων μέτρων στήριξης, το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση για το 2023, εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2023 (έναντι 0,5 % του ΑΕΠ το 2022). Το δημοσιονομικό κόστος της προσωρινής προστασίας των εκτοπισθέντων ατόμων από την Ουκρανία προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2022. Τέλος, το ισοζύγιο της κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να βελτιωθεί με τη σταδιακή κατάργηση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω COVID-19 ύψους 1,2 % του ΑΕΠ.

(20) Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε[20] στη Λετονία να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων

[19] Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων σε επίπεδο κεφαλαιουχικών δαπανών.

[20] Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λετονίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Λετονίας, ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 112.

πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής[21], λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η Λετονία θα πρέπει να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Λετονία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης.

(21) Το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα είναι επεκτατικός (-0,9 % του ΑΕΠ), σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Προηγήθηκε ουδέτερος δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022 (0,0 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει επεκτατική συμβολή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Σε αυτήν περιλαμβάνεται το μειωμένο κόστος των στοχευμένων μέτρων στήριξης για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας κατά 0,4 % του ΑΕΠ. Περιλαμβάνεται επίσης το υψηλότερο κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία (κατά 0,1 % του ΑΕΠ). Ως εκ τούτου, η επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν οφείλεται στη στοχευμένη στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που είναι περισσότερο ευάλωτα στις απότομες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η επεκτατική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) οφείλεται στα μέτρα στο σκέλος των δαπανών που περιλαμβάνονται στη δέσμη του προϋπολογισμού του 2023, όπως η μισθολογική αύξηση για τη διοίκηση και το ιατρικό προσωπικό, οι πρόσθετες τρέχουσες δαπάνες για τη χρηματοδότηση της ογκολογίας, της επιστήμης και της έρευνας και άλλες τρέχουσες δαπάνες διακριτικής ευχέρειας για την εθνική διοίκηση, καθώς και οι υψηλότερες δαπάνες για συντάξεις και επιδόματα. Συνολικά, η προβλεπόμενη αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα κονδύλια της ΕΕ προβλέπεται να ανέλθουν στο 2,2 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 1,0 εκατοστιαίας μονάδας[22]. Επομένως, η Λετονία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ προβλέπεται να διατηρήσει και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση

[21] Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη (10ετής μέση) αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Λετονίας, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 11,5 % σε ονομαστικούς όρους.

[22] Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν συσταλτική συμβολή ύψους 1,7 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ λόγω του γεγονότος ότι οι προβλέψεις της Επιτροπής για το 2023 δεν περιλαμβάνουν τη δημιουργία αποθεμάτων φυσικού αερίου για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και τη στρατιωτική βοήθεια προς την Ουκρανία.

και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως η αγορά ηλεκτρικών οχημάτων για τις δημόσιες μεταφορές, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης πολυκατοικιών και επιχειρηματικών ακινήτων, ο εκσυγχρονισμός των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, η ενίσχυση της ικανότητας αντίδρασης των υπηρεσιών διάσωσης, η συγκέντρωση της διακυβέρνησης ψηφιακών πλατφορμών και συστημάτων στον δημόσιο τομέα, η ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων και η ψηφιοποίηση των διαδικασιών στις επιχειρήσεις, η ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών, καθώς και η προώθηση της ψηφιοποίησης στον τομέα της εκπαίδευσης, οι οποίες χρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ.

(22) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 2,5 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας και την απουσία τρεχουσών δαπανών που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19, καθώς και την οριστικοποίηση, το 2023, των επενδύσεων για τη στήριξη της ανάκαμψης από την πανδημία. Το πρόγραμμα προβλέπει ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα αυξηθεί ελαφρώς σε 39,7 % στα τέλη του 2024. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 2,7 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι υψηλότερος και ότι θα ανέλθει σε 40,5 % στα τέλη του 2024, κυρίως λόγω του χαμηλότερου ονομαστικού ΑΕΠ.

(23) Το πρόγραμμα σταθερότητας προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση όλων των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2024. Η Επιτροπή στηρίζεται και αυτή στην υπόθεση της πλήρους κατάργησης των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2024. Εν προκειμένω βασίζεται στην παραδοχή ότι δεν θα υπάρξουν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας.

(24) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ζητεί ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά 0,5 % του ΑΕΠ ως ενδεικτικό ποσοστό για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου[23]. Λαμβανομένων υπόψη των παραμέτρων δημοσιονομικής βιωσιμότητας[24] και της ανάγκης μείωσης του ελλείμματος κάτω της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ, ενδείκνυται η βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,5 % του ΑΕΠ για το 2024. Για να διασφαλιστεί η βελτίωση αυτή, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών[25] το 2024 δεν θα πρέπει να υπερβεί το 3,0 %, σύμφωνα με την

---

23 Πρβλ. άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, το οποίο απαιτεί επίσης προσαρμογή άνω του 0,5 % του ΑΕΠ για τα κράτη μέλη με δημόσιο χρέος που υπερβαίνει το 60 % του ΑΕΠ ή με πιο σημαντικούς κινδύνους για τη βιωσιμότητα του χρέους.

24 Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η Λετονία θα χρειαστεί μέση ετήσια αύξηση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 0,0 εκατοστιαίες μονάδες για να διασφαλίσει ότι το δημόσιο χρέος διατηρείται σε συνετά επίπεδα μεσοπρόθεσμα. Η εκτίμηση αυτή βασίστηκε στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής. Αφετηρία για την εκτίμηση αυτή ήταν το προβλεπόμενο δημόσιο έλλειμμα και χρέος για το 2024, το οποίο βασιζόταν στην παραδοχή της απόσυρσης των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2024.

25 Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, καθώς και των δαπανών για την κυκλική ανεργία.

υπόδειξη της παρούσας σύστασης. Αυτό θα συμβάλει επίσης στη μείωση του δομικού πληθωρισμού, ο οποίος είναι πολύ υψηλότερος από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ και θα μπορούσε να οδηγήσει σε απώλειες ανταγωνιστικότητας, αν συνεχιστεί. Ταυτόχρονα, τα εναπομένοντα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας (που επί του παρόντος εκτιμώνται από την Επιτροπή σε 1,0 % του ΑΕΠ το 2023) θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά, ανάλογα με τις εξελίξεις στην αγορά ενέργειας και ξεκινώντας από τα λιγότερο στοχευμένα μέτρα, ενώ οι πόροι που θα εξοικονομηθούν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, αυτό θα οδηγούσε σε αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών χαμηλότερη από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης για το 2024. Επιπλέον, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αν αυτό επιβεβαιωθεί, θα ήταν σκόπιμη η χαμηλότερη αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024.

(25) Με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών σε 1,3 % το 2024, ποσοστό χαμηλότερο από τον συνιστώμενο ρυθμό αύξησης.

(26) Σύμφωνα με το πρόγραμμα, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν από 5,5 % του ΑΕΠ το 2023 σε 6,1 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτή η αύξηση αντικατοπτρίζει την αύξηση τόσο των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων όσο και των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(27) Το πρόγραμμα σταθερότητας περιγράφει μια μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική πορεία έως το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 2,2 % του ΑΕΠ το 2025 και σε 0,7 % έως το 2026. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί σε ποσοστό χαμηλότερο του 3 % του ΑΕΠ το 2024 και να παραμείνει κάτω από 3 % κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από 39,7 % στο τέλος του 2024 σε 38,9 % έως το τέλος του 2026.

(28) Τα φορολογικά έσοδα της Λετονίας ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ. Έτσι , περιορίζεται η χρηματοδότηση προς τις δημόσιες υπηρεσίες, ιδίως στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της κοινωνικής προστασίας. Η φορολογία του κεφαλαίου και της ακίνητης περιουσίας υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ και προσφέρει δυνατότητες για αύξηση των φορολογικών εσόδων. Επιπλέον, η Λετονία εισπράττει σχετικά χαμηλά έσοδα από τη φορολόγηση της εργασίας παρά τους σχετικά υψηλούς φορολογικούς συντελεστές. Αυτό υποδηλώνει ότι χρειάζονται συνεχείς προσπάθειες για τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης και την αντιμετώπιση της παραοικονομίας. Η φτώχεια και η ανισότητα παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, ιδίως εξαιτίας των χαμηλών δαπανών για κοινωνική προστασία. Η επάρκεια του διχτυού κοινωνικής ασφάλειας έχει βελτιωθεί, αλλά ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού παραμένει υψηλός, ιδίως για τα πλέον ευάλωτα άτομα. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τους ηλικιωμένους είναι ο υψηλότερος στην ΕΕ (45,9 % σε σύγκριση με 19,5 % στην ΕΕ το 2021) και παραμένει επίσης πολύ υψηλός για τα άτομα με αναπηρία (41,2 % έναντι 29,7 % στην ΕΕ το 2021). Η πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες βασισμένες στις ατομικές ανάγκες, καθώς και η ποιότητα των εν λόγω υπηρεσιών, εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση λόγω της έλλειψης και του υψηλού φόρτου εργασίας των κοινωνικών λειτουργών, καθώς και των ανισοτήτων μεταξύ δήμων. Το σύστημα

μακροχρόνιας φροντίδας είναι κατακερματισμένο, ενώ έχει σημειωθεί περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στην κατ' οίκον φροντίδα και στις υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας. Η επάρκεια και η διαθεσιμότητα κοινωνικής στέγασης είναι περιορισμένη εξαιτίας ανεπαρκούς μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης. Οι δημόσιες δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι χαμηλές σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, και τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά προγράμματα αναμένουν να μειωθεί, συγκεκριμένα από 5,6 % του ΑΕΠ το 2022 σε 3,6 % το 2026, σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2023. Το ποσοστό αυτό είναι επίσης σημαντικά χαμηλότερο από την αναγκαία δημόσια χρηματοδότηση για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ύψους 6 % του ΑΕΠ έως το 2027, όπως αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής για τη δημόσια υγεία 2021-2027. Αν και η μείωση οφείλεται κυρίως στη σταδιακή κατάργηση της προσωρινής στήριξης λόγω της COVID-19, σημειώνεται επίσης απουσία σχεδίων για τη βιώσιμη χρηματοδότηση της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Επιπλέον, η Λετονία αντιμετωπίζει ελλείψεις εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας, ιδίως νοσηλευτών και νοσηλευτριών. Ως αποτέλεσμα, η έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι περιορισμένη.

(29) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Η υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λετονίας προχωρεί ικανοποιητικά. Η Λετονία υπέβαλε 1 αίτηση πληρωμής, η οποία αντιστοιχούσε σε 9 ορόσημα και είχε ως αποτέλεσμα συνολική εκταμίευση ύψους 201 εκατ. EUR. Ως αποτέλεσμα αντικειμενικών περιστάσεων που σχετίζονται με τις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και των οικοδομικών υλικών, καθώς και περιορισμών της αλυσίδας εφοδιασμού εξαιτίας της επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η Λετονία προτίθεται να υποβάλει τροποποιήσεις στο σχέδιο, καθώς και ένα κεφάλαιο για το REPowerEU με σκοπό την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της οικονομίας και τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα. Η ταχεία συμπερίληψη του νέου κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα καταστήσει δυνατή τη χρηματοδότηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων της Λετονίας στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Η συστηματική και αποτελεσματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το σχέδιο, και για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.

(30) Η Επιτροπή ενέκρινε όλα τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής της Λετονίας το 2022. Η ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε συνέργεια με αυτό, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, καθώς και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης στη Λετονία.

(31) Πέραν των οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων που καλύπτονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η Λετονία αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, την ενέργεια και την πράσινη μετάβαση.

(32) Οι πιστωτικές ροές του ιδιωτικού τομέα ανήλθαν σε 1 % του ΑΕΠ το 2021, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο από το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Αυτό οδηγεί σε περαιτέρω μείωση του χρέους του ιδιωτικού τομέα, το οποίο είναι από τα χαμηλότερα στην ΕΕ. Αυτή η υποτονική πιστωτική επέκταση αντικατοπτρίζει σε κάποιον βαθμό την υποτονική ζήτηση, αλλά επηρεάζεται επίσης από ορισμένες προκλήσεις από την πλευρά της προσφοράς. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δυσκολεύονται ιδιαίτερα να λάβουν πίστωση. Η δυσκολία αυτή οφείλεται εν μέρει στον υψηλότερο πιστωτικό τους κίνδυνο, αλλά επίσης και στο υψηλό κόστος πίστωσης και τη γραφειοκρατία. Επιπλέον, η περιορισμένη ρευστότητα των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται για εξασφαλίσεις καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη τη λήψη πιστώσεων εκτός της περιφέρειας της Ρίγας. Αυτό δημιουργεί σημαντικό φραγμό τόσο για τον ενυπόθηκο δανεισμό όσο και για τον δανεισμό προς τις επιχειρήσεις. Οι προσπάθειες πολιτικής επικεντρώθηκαν κυρίως στη στήριξη του δανεισμού συνδυάζοντάς τον με δημόσιες επιχορηγήσεις. Ωστόσο, αυτό συνεπάγεται σημαντικό κόστος για τον κρατικό προϋπολογισμό και, ως εκ τούτου, δεν αποτελεί βιώσιμο τρόπο τόνωσης του δανεισμού. Η χαλάρωση των περιορισμών στη χορήγηση πιστώσεων απαιτεί γενικές βελτιώσεις ως προς τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη στο επιχειρηματικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης του μεγέθους της παραοικονομίας. Επιπλέον, η βελτίωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας για την επίτευξη υψηλού ποσοστού αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων και ενδεχομένως υψηλότερων ποσοστών ανάκτησης δανείων θα μειώσει τους κινδύνους που αντιλαμβάνονται οι τράπεζες και θα τονώσει τον δανεισμό. Τα στοχευμένα προγράμματα δανείων και εγγυήσεων θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση των κινδύνων ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες όταν αποδέχονται εξασφαλίσεις σε αγορές με σχετικά χαμηλή ρευστότητα. Τα προγράμματα δημόσιου δανεισμού για στρατηγικά σημαντικούς τομείς επενδύσεων, όπως η πράσινη μετάβαση και η περιφερειακή ανάπτυξη, θα μπορούσαν να αυξήσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην τραπεζική αγορά ή να καλύψουν ένα κενό της αγοράς όπου η τραπεζική χρηματοδότηση είτε είναι πολύ ακριβή είτε δεν είναι διαθέσιμη. Επιπλέον, τα προγράμματα δημόσιων εγγυήσεων και δανειοδότησης προσφέρουν πολύ αποδοτικότερο οικονομικά τρόπο στήριξης του ιδιωτικού δανεισμού απ’ ό,τι τα προγράμματα επιχορηγήσεων. Εκτός από τα εμπόδια στην τραπεζική χρηματοδότηση, η αγορά εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης της Λετονίας δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένη και έχει τις δυνατότητες να βελτιώσει την πρόσβαση των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση.

(33) Η Λετονία έχει εξασφαλίσει την ανεξαρτησία της από το ρωσικό αέριο μετά την απόφαση του κοινοβουλίου τον Ιούλιο του 2022 να σταματήσει την αγορά ρωσικού φυσικού αερίου από την 1η Ιανουαρίου 2023. Οι εγχώριοι προμηθευτές φυσικού αερίου μπόρεσαν να βρουν εναλλακτικές πηγές φυσικού αερίου χάρη στις εισαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) από τον λιθουανικό τερματικό σταθμό ΥΦΑ της Klaipeda και τον νέο φινλανδικό τερματικό σταθμό ΥΦΑ στο Inkoo. Η τρέχουσα κατάσταση κατέδειξε την ανάγκη να επιταχυνθεί η αργή ανάπτυξη εγκαταστάσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Λετονία έχει ένα από τα υψηλότερα μερίδια ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ΕΕ, αν και το μερίδιο αυτό παρέμεινε στάσιμο από το 2020 έως το 2021. Η Λετονία θα ωφεληθεί από την επιτάχυνση των προσπαθειών της για την αξιοποίηση της αιολικής και της ηλιακής ενέργειας, η οποία αποτελεί την πλέον βιώσιμη και μακροπρόθεσμη λύση για την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λετονίας περιλαμβάνει ήδη μέτρα για την άρση κανονιστικών φραγμών στην ανάπτυξη χερσαίας αιολικής ενέργειας. Ωστόσο, θα ήταν δυνατό να

καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για να επιταχυνθεί η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τη θέρμανση και την ψύξη. Οι προσπάθειες αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, την προώθηση της αποκεντρωμένης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, την ευελιξία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας (απόκριση ζήτησης και αποθήκευση), την περαιτέρω βελτίωση των διαδικασιών χορήγησης αδειών και τη θέσπιση νομικού πλαισίου και κινήτρων για την προώθηση των ενεργειακών κοινοτήτων. Η ολοκλήρωση του συγχρονισμού της Λετονίας με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ θα προσθέσει δυναμικότητα μεταφοράς, ώστε να είναι δυνατή η ενσωμάτωση αυξανόμενου μεριδίου υπεράκτιων και χερσαίων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο δίκτυο. Το λετονικό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, όπως και το δίκτυο άλλων κρατών μελών της Βαλτικής, παραμένει εκτεθειμένο, διότι είναι συγχρονισμένο με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας BRELL (Λευκορωσία, Ρωσία, Εσθονία, Λιθουανία και Λετονία). Σημειώνεται πρόοδος όσον αφορά τον περιφερειακό συγχρονισμό του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας με την υπόλοιπη ΕΕ, αλλά δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Για τον σκοπό αυτόν είναι αναγκαία η συνεργασία με την Εσθονία και τη Λιθουανία. Η κατανάλωση φυσικού αερίου στη Λετονία μειώθηκε κατά 30 % από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023, σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου κατά την ίδια περίοδο τα προηγούμενα 5 έτη, υπερβαίνοντας τον στόχο μείωσης του 15 %. Η Λετονία θα μπορούσε να συνεχίσει τις προσπάθειές της για προσωρινή μείωση της ζήτησης αερίου έως τις 31 Μαρτίου 2024[26].

(34) Η Λετονία θα πρέπει να επιταχύνει τις προσπάθειές της για την κλιμάκωση των μέτρων ενεργειακής απόδοσης με σκοπό την απανθρακοποίηση του κτιριακού δυναμικού, καθώς και των μεταφορών και της βιομηχανίας, και να θεσπίσει νέα μέτρα χρηματοδότησης και στήριξης για την επίτευξη των στόχων ανακαίνισης της μακροπρόθεσμης στρατηγικής της για την ανακαίνιση.

(35) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η κατασκευή, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς και τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Το 2022 αναφέρθηκαν ελλείψεις εργατικού δυναμικού στην για 25 από 436 επαγγέλματα που απαιτούν ειδικές δεξιότητες ή γνώσεις για την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρολόγων και των μηχανολόγων μηχανικών. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού αναφέρθηκαν ως παράγοντας που περιορίζει την παραγωγή στη βιομηχανία και στον κατασκευαστικό τομέα.

[26] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου και κανονισμός (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου.

(36) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 και η γνώμη του[27] αποτυπώνεται στη σύσταση 1 κατωτέρω.

(37) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ώστε i) να διατηρήσουν τη βιωσιμότητα του χρέους και να μη στηρίξουν ευρέως τη συνολική ζήτηση το 2023, να στοχεύσουν καλύτερα τα δημοσιονομικά μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας και να εξετάσουν κατάλληλους τρόπους για τη σταδιακή παύση της στήριξης καθώς θα μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας· ii) να διατηρήσουν υψηλό επίπεδο δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης· iii) να στηρίξουν τις μισθολογικές εξελίξεις που μετριάζουν την απώλεια της αγοραστικής δύναμης, περιορίζοντας παράλληλα τις δευτερογενείς επιδράσεις στον πληθωρισμό, να βελτιώσουν περαιτέρω τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων· iv) να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και να διασφαλίσουν ότι η ενεργειακή στήριξη των επιχειρήσεων είναι οικονομικά αποδοτική και προσωρινή, ότι απευθύνεται σε βιώσιμες επιχειρήσεις και ότι διατηρεί τα κίνητρα για την πράσινη μετάβαση· και v) να διαφυλάξουν τη μακροοικονομική σταθερότητα και να παρακολουθούν τους κινδύνους, συνεχίζοντας παράλληλα τις εργασίες για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης. Για τη Λετονία, οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λετονία να λάβει μέτρα το 2023 και το 2024 προκειμένου:

1. Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας έως τα τέλη του 2023, αξιοποιώντας τα κονδύλια που θα εξοικονομήσει για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση μέτρων στήριξης, να διασφαλίσει ότι τα μέτρα αυτά στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας.

   Να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την ονομαστική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024 σε 3,0 % κατά μέγιστο.

   Να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

   Για την περίοδο μετά το 2024, να συνεχίσει να εφαρμόζει μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική σταδιακής και βιώσιμης εξυγίανσης, σε συνδυασμό με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να επιτύχει συνετή μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση.

[27] Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 και του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

Να διευρύνει τη φορολογία, συμπεριλαμβανομένης της φορολογίας ακίνητης περιουσίας και κεφαλαίου, και να ενισχύσει την επάρκεια της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της κοινωνικής προστασίας.

2. Να συνεχίσει τη σταθερή υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και να οριστικοποιήσει ταχέως το κεφάλαιο για το REPowerEU με σκοπό την ταχεία έναρξη της υλοποίησής του. Να προχωρήσει στην ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, απολύτως συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε στενή συνέργεια με αυτό.

3. Να βελτιώσει την πρόσβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση μέσω προγραμμάτων δημόσιου δανεισμού και εγγυήσεων που στοχεύουν στη διευκόλυνση των επενδύσεων στρατηγικής σημασίας, ιδίως όσον αφορά τους τομείς της πράσινης μετάβασης και της περιφερειακής ανάπτυξης.

4. Να μειώσει τη συνολική εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα επιταχύνοντας την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως της χερσαίας και της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας, καθώς και της ηλιακής ενέργειας, και ενισχύοντας τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης, π.χ. μέσω νέων μέτρων χρηματοδότησης και στήριξης για την επίτευξη των στόχων της μακροπρόθεσμης στρατηγικής ανακαίνισης. Να εξασφαλίσει επαρκή δυναμικότητα των διασυνδέσεων για την αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού και να συνεχίσει τον συγχρονισμό με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ. Να εντείνει τις προσπάθειες πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος